

PATRIOTI

OPAVA SLAVÍ 800 LET

1224 – 2024

**Významné
historické osobnosti**

**Stavby, které
změnily tvář Opavy**

**Významné události
v dějinách města**

Přemysl Otakar I.

Panovník, který udělil Opavě městská práva

PRO VÁŠ KOMFORT

ISOTRA®

**REGULUJTE KLIMA
PODLE SVÉHO**

Díky pohyblivým lamelám, které dokáží regulovat teplotu a stín na Vaší terase, se budete cítit příjemně i za parného léta. S přidanou automatizací se navíc nemusíte o nic starat.

www.artosi.cz

**BIOKLIMATICKÁ
PERGOLA
ARTOSI**

SESTAVTE SI PERGOLU
ARTOSI NA MÍRU A ODEŠLETE
NEZÁVAZNOU POPTÁVKU

Opavané, tohle výročí je NAŠE

Do rukou se vám dostal časopis Patrioti. Opava letos slaví výjimečné výročí, a proto se vcelku pochopitelně v tomto duchu nese i obsah tohoto ročníku. Ve formě i obsahu tohoto vydání se tak snoubí bohatá historie a současnost.

Nějaké to výročí slavíme každý rok. Narození či úmrtí výrazných osobností, světová, evropská či republiková jubilea. Ale toto výročí patří jen městu Opavě a jeho občanům, a proto je tak výjimečné. K výročím patří oslavy a dárky. A také určitá nostalgie a vzpomínání. Oslavy necháváme na jiných, ale dárek

**Oslavy necháváme na jiných,
ale dárek přinášíme všem v podobě
tohoto speciálního časopisu.**

přinášíme všem v podobě tohoto speciálního časopisu. A jelikož jde v případě jubilea Opavy o historickou událost, potkává se zde historie se současností i nostalgie s vizemi. Připomínáme si to staré, ale hovoříme také o tom novém, co se ve městě dělo a děje. Čtenáři, kteří si během minulých let časopis Patrioti oblíbili, se nemusí obávat. Také letos je jeho obsah primárně věnován historii našeho regionu a prezentaci současných významných institucí a zaměstnavatelů. Pouze je tentokrát kladen důraz právě na výročí města Opavy.

V článcích a rozhovorech s řadou našich partnerů je patrné, jak se kloubí letitá tradice mnoha z nich s potřebami mo-

derní doby. Přichystali jsme si ale rovněž několik perliček. Samozřejmě podrobně rozebereme ono významné výročí města i popíšeme, co se vlastně slaví. A vysvětlíme si, proč si připomínáme 800 let,

i když ve skutečnosti tady město Opava bylo již dříve. Dále jsme vybrali symbolicky osm historických milníků,

které byly mnohdy významné nejen pro Opavu, ale i celou zemi a střední Evropu. Na dalších stranách si můžete pro změnu přečíst o osmi významných stavbách, které sehrály v příběhu města významnou roli. A v neposlední řadě jsme vybrali osm mnohdy i světově proslulých osobností spjatých s Opavou. Ovšem jejich výběr je tentokrát úmyslně netradiční. V jakém duchu, to se nechte překvapit uvnitř listu. A já přeji všem čtenářům, ať si užijí ∞ mnoho zábavy!

T. Pustka
Tomáš Pustka

Skutečný dárek pro vaše blízké

PŘEDPLATNÉ

Jednoduše volejte
725 149 559

REGION OPAVSKO

nebo pište:
predplatne@regionopavsko.cz

**S televizním magazínem
Dárkový poukaz se jménem obdarovaného!**

V CENĚ

Drystar: S námi to máte v suchu

Společnost Drystar s hlavním sídlem ve Vídni se letos rozšířila i na Moravu a do Slezska. Od března má firma, která se zabývá řešením vodovodních havárií, pobočku v Oticích.

Drystar nabízí komplexní a profesionální služby v oblasti vysoušení, odvlhčování staveb, zdíva, stěn a podlah. Dosud působila především v evropských metropolích a velkých městech. Kromě hlavního sídla ve Vídni disponuje také pobočkami v Linzi, Grazu, Praze a Bratislavě. Nyní tedy i v Oticích. „Nabízíme také vysoušení podlahových izolací a střešních izolací jako plochých střech a teras. Dále provádíme sanační práce po vodovodních škodách - havárii vody, od bezplatné prohlídky přes detekci úniku vody, vysoušení až po sanační práce pro uvedení do původního stavu, to znamená renovace, dokončovací práce,“ popisují zástupci firmy a pokračují: „Během naší dlouholeté činnosti jsme se stali spolehlivým partnerem celé řady stavebních firem a pojišťoven jako profesionálové v oblasti sanace po vodovodních škodách a vysoušení. Máme mnoho spokojených klientů z řad domácností, kteří nás doporučují dále.“

DRYSTAR

Vyřeší i otravnou administrativu

Odborníci z firmy Drystar zařídí klientům služby doslova od A do Z. To znamená, nejen že si poradí s následky vodovodních havárií a zajistí případně také následné renovací práce, ale také vyřídí veškeré potřebné záležitosti s pojišťovnou.

„Jsmo partneri pojišťoven Allianz, ČPP a Kooperativa, tak známe jejich metodiku. Tím pádem připravíme pro pojišťovnu i pro klienta to, co je potřeba,“ líčí vedoucí otické pobočky... Firma spolupracuje také s dalšími pojišťovnami, mezi kterými nechybí Generali česká pojišťovna, ČSOB pojišťovna, Direct pojišťovna, UNIQA nebo KB pojišťovna. „Naceníme práce z hlediska vysoušení, demontáže protěčených podlah, sádrokartonu a tak dále. Pošleme všechno do pojišťovny i s fotodokumentací a výsledky měření vlhkosti. Jakmile to pojišťovna odsouhlasí, tak můžeme u klienta začít vysušet a dělat další práce,“ líčí dále... a dodává, že zaměstnanci Drystaru působí často i jako uklidňovací prvek: „My víme, jak s pojišťovnou postupovat. Většinou klienti vidí, že mají protěčený dům nebo byt, a nevědí, co s tím. Jsou v prvotním šoku a ptají se: Co teď? Pro nás je to ale denní chleba. Takže často působíme i jako psychologové, kdy lidi uklidňujeme s tím, že to za ně vyřešíme.“

Vysušit umí jako málokdo

Základem služeb poskytovaných firmou Drystar je vysoušení.

„Jsmo připraveni vám okamžitě pomoci s vysoušením vaší domácnosti, stavby nebo průmyslového objektu. Na trhu působíme již více než 25 let a s vysoušením objektů a odstraňováním škod proto máme dlouholeté zkušenosti. V rámci naší práce využíváme ty nejmodernější a nejúčinnější technologie. Vyřešíme veškeré vaše problémy s vlhkostí a poradíme vám, jaký způsob odvlhčování či vysoušení je pro vás tím nejlepším.“

Temperovat je někdy nezbytné

Mezi další služby, které společnost nabízí, patří temperování.

„Temperace přijde vhod při poruchách stávajícího vytápění, pro temperaci párty stanů při pořádání kulturních akcí a oslav. Další uplatnění nalezne ve stavebnictví v rámci zimních opatření při temperaci staveb, fasád a monolitů. Při všech těchto případech proto přijdou vhod mobilní topidla, která nabízejí variabilní možnosti použití.“

Návrat do původního stavu

Odborníci z Drystaru umí po havárii uvést vše do původního stavu.

„Zajistíme koordinaci pracovníků tak, aby na sebe jednotlivé práce plynule navazovaly a nedocházelo k časovým prodáváním a vy jste si mohli užívat opět pohodu svého domova nebo kanceláře. V průběhu vysoušení je zpracována kalkulace pro uvedení do původního stavu, kalkulováno je v KROS 4, cenová soustava URS, pro oceňování stavebních prací, které používá většina velkých pojišťoven.“

Technologii je možné koupit

V rámci firmy funguje pro zájemce také specializovaná prodejna.

„V naší nabídce najdete speciální zařízení na ochranu před vlhkostí a korozi. Naše odvlhčovače a kondenzační vysoušeče zabezpečují efektivní odvlhčování a sušení ve vaší domácnosti. Jedná se proto o ideální pomocníky při likvidaci plísní a škod způsobených vodou.“

Jak postupovat v případě vodovodní škody či vytopení?

Vodovodní havárie může potkat kdykoli kohokoli. Firma Drystar radí ve čtyřech rychlých krocích, jak v takových případech postupovat.

KROK 1: Najděte a odstraňte příčinu a původce škody. Vše průběžně dokumentujte.

KROK 2: Zabraňte rozšíření dalších škod. Uzavřete hlavní uzávěr, odsajte vodu, odstavte nábytek od stěn a opravte příčinu havárie.

KROK 3: Volejte asistenční linku 1202. Poradíme vám, jak danou situaci řešit a pomůžeme vám při jednání s pojišťovnou.

KROK 4: Provedeme prohlídku na místě a změříme vlhkost. Vypracujeme podklady pro pojišťovnu a po odsouhlasení se pustíme do realizace.

Pomůcky je možné si jen zapůjčit

Pro ty, kdo potřebují jen jednorázově vyřešit nějaký problém s vlhkostí, je určena půjčovna.

„Trápí vás nadbytečná vlhkost v místnosti? Chcete se konečně rozloučit s mokřými zdmi, nežádoucí plísní a zatuchlým vzduchem? Využijte naši půjčovnu vysoušečů zdíva, která nabízí špičkové přístroje od profesionální značky Kruger. Kromě toho nabízíme také ventilátory, větráky a elektrická topidla různých výkonů a rozmanité příslušenství k vysoušení. Nejste si jisti, jaký konkrétní produkt vybrat podle vašich potřeb? Zajímá vás, jaký je rozdíl mezi odvlhčovačem vzduchu a vysoušečem vlhkosti? Neváhejte nás kontaktovat. Vysoušením a temperací se zabýváme již mnoho let a rádi s vámi proto vše zkonstruujeme.“

Král potvrdil městu jeho status

Odkdy je Opava městem, se ve skutečnosti neví

Opava slaví 800 let. Z této informace, která je s letošním výročím města skloňována asi nejčastěji, se může zdát, že město Opava existuje od roku 1224. Ale tak prostě to není. Městem už byla takřka jistě již předtím. A samotná osada tady bývala dokonce ještě mnohem dříve. Pojďme se nyní pomyslně projít počátky Opavy.

A začneme od začátku. Z archeologických výzkumů vyplývá, že lokalita, kde se dnes rozkládá Opava, byla osídlena už ve starší době kamenné. Díky řece tady totiž byla úrodná půda a lidem místo poskytovalo dostatek obživy. Další historie města je spojena s Kelti. O tom ostatně vypovídá už samotný název města, který patří etymologicky mezi nejstarší dochovaná pojmenování, která se dosud v češtině užívají. S největší pravděpodobností odkazuje na již zmíněnou řeku. Název patrně vychází z germánského APA a keltského AHWA nebo AHAWA, což obojí znamená vodu či mnoho vody. Názvy se následně spojily a vzniklo české označení Opava, latinské Opavia, polské Opawa a německé Troppau. Když zůstaneme u raného středověku, v městské části Kylešovice se také nacházelo slovanské hradiště. Nyní se ale už přesuneme do 12. století.

Přemysl Otakar I. (1155/1167? – 15. prosince 1230).

Dekret krále Přemysla Otakara I. z roku 1224 se nedochoval. Nejstarší originální listinou přiznávající Opavě městská privilegia je tak listina z roku 1247, jejímž původcem je Přemysl Otakar II.

PRVNÍ PÍSEMNÁ ZMÍNKA NEBO FALZUM?

Někdy v té době zde totiž začala vznikat kupecká osada, předchůdce dnešního města. Šlo o strategicky položenou lokalitu spojující území dnešní Moravy a Polska, která byla součástí takzvané Jantarové stezky vedoucí od Jadrana až na Balt. A zde se dostáváme do nejistých vod. První písemná zmínka o Opavě pochází z dopisu z 26. prosince 1195, v němž olomoucký kníže Vladimír daroval ves Bojanovice premonstrátskému klášteru Hradiško u Olomouce. Jenže není jisté, zda je dokument pravý či zda jde o falzifikát vytvořený až později ve zmíněném klášteře. Pravost listiny rozporují někteří historici a za falzum ji označil už před více než dvaceti lety také opavský rodák, profesor Martin Wihoda. Podle historiků byla Opava povýšena na město někdy mezi lety 1213 až 1220. Předpokládá se rok 1215, ovšem nejsou pro to důkazy. Od roku 1220 se každopádně začalo pro zdejší lokalitu namísto Holasické provincie používat pojmenování Opavská provincie. Název Opava ale tehdy již podle všeho nějakou dobu existoval. Dokládá to dokument Přemys-

la Otakara I. z roku 1201, ve kterém se zmiňuje jedna z opavských krčem. Už v roce 1216 je zmiňován kostel, který se v dalších letech proměnil do podoby současné konkatedrály Nanebevzetí Panny Marie.

PŘED 800 LETY ŠLO O POTVRZENÍ MĚSTSKÝCH PRÁV, NIKOLI O POVÝŠENÍ

A v tomto bodě se konečně dostáváme k tomu, co si Opavané letos připomínají. Roku 1224 podepsal v Hulině český král Přemysl Otakar I. dekret, ve kterém uděluje Opavě městská práva. Ovšem pozor, pouze potvrzuje práva, která již Opava měla pravděpodobně od zmíněného roku 1215. Přesto se jedná o první skutečné formální potvrzení Opavy jakožto města, a právě proto se letos slaví jeho osmisté výročí. Původní dekret se nedochoval v originále, ale docho-

val se jeho přepis v kopiáři ze 17. století. Král v něm povoluje opavským měšťanům vlastnit majetky, měšťm přiděluje okolní vsi (u některých se dnes ani neví, kde ležela) a přiznává mílové právo. Toto právo určovalo, že v okolí jedné míle od hranic města nikdo nesmí obchodovat s pivem, vínem a dalším alkoholem pocházejícím z jiných míst než z Opavy.

Nejstarší dochovaná listina přiznávající Opavě městská privilegia je datována rokem 1247 a pochází z kanceláře moravského markraběte a budoucího českého krále Přemysla Otakara II. Od první poloviny 13. století můžeme v každém případě evidovat postupný rozvoj města. V roce 1327 v místech dnešní Hlásky vznikl první kupecký dům, jenž představoval nejstarší obchodní centrum města. Od konce 13. století mělo město navíc vlastní mincovnu a ve 14. století se začalo tvořit opavské knížectví. To už je ale jiný příběh.

Pečeť Přemysla Otakara I. z roku 1223, tedy rok předtím, než vydal dekret potvrzující Opavě městská privilegia.

(dat)

Kalendárium aneb osm milníků Opavy

Za osm set let se v Opavě pochopitelně přihodilo mnoho dějinných událostí. Jejich výčet a popis by zabral mnoho stran. V následujícím přehledu jsme vybrali proto osm, které patřily k nejzásadnějším.

1281 (vznik knížectví)

Král Přemysl Otakar II. po zkušenostech s vpádem Mongolů a následně Rusů na naše území se rozhodl vybudovat z Opavska pevné zázemí své říše. Proto také nevlastnímu synu Mikulášovi I., vévodovi opavskému, místo královské koruny, kterou mu nemohl nabídnout, postoupil roku 1269 uvedené teritorium s dobře opevněnou Opavou a hradem Hradcem nad Moravicí jako léno české koruny. V listině krále Přemysla Otakara II. ze 4. července 1269 figuruje mezi svědky Mikuláš jako dominus Opaviae. Mikuláš svého otce miloval, a proto také věrně stál 26. srpna 1278 po jeho boku v tragické bitvě na Moravském poli. Král v boji zahynul a jeho syna Mikuláše odvedli vítězové do uherského zajetí. Po návratu z něj byl roku 1281 jmenován opavským knížetem. Ne, že by se hned mohl ujmout panství. Opavsko totiž držela až do své smrti královna vdova Kunhuta. Snad také proto se dostal do sporu s městem Opavou a slechtou Opavska, ale spory byly zažehnány v roce 1284. Mikuláš získal důvěru krále Václava II., svého nevlastního bratra, který mu potvrdil držení Opavska a svěřil mu úřad českého zemského maršálka. Mikuláš I. umírá roku 1318 a téhož roku přechází titul opavského knížete na jeho nejstaršího syna Mikuláše II. Ten 3. července 1318 obdržel Opavsko v dědičné léno podřízené České koruně.

1427-1431 (nadvláda husitů)

V první polovině 15. století podnikli husité velkou ofenzivu na území severní Moravy a Slezska. Postupně obsadili Jičín, Fulnek, Hranice, Šternberk, Odry a Přerov. Biskup Jan XII. Železný a jeho spojencé Přemek I. Opavský se dostali do defenzivy. V letech 1427-1431 tak ovládli husité i město Opavu. Zmíněný kníže Přemek Opavský (* okolo roku 1365 - 28. září 1433) se zasloužil se o zavedení češtiny do zemských desek opavských již v roce 1424 jako první v českých zemích. Nechal v Opavě vybudovat hrad. Ale byl také rozhodným zastáncem Lucemburků a vyjádřil to veřejným slavnostním holdováním ve Vratislavi jak králi Václavovi IV. (1404), tak i jeho bratru Zikmundovi (1419). Právě podpora Zikmunda vehnala Přemka do tábora odpůrců husitů. V boji proti nim utrpěl řadu porážek (například u Vítkova, Vyšehradu) a nakonec se jim musel pokorit, když s nimi podepsal příměří a povolil na Opavsku dodržovat čtyři artikuly pražské, což je husitský politický a věroučný program, jenž si dal za cíl nápravu církve a křesťanské společnosti. Boje s husity a drancování opavského knížectví ale pokračovalo i později. Roku 1465 se Opava stává lénem synů husitského krále Jiřího z Poděbrad, ze-

Přemek I. Opavský.

jména knížete Viktorina. Město však dobyl v křižáckém tažení uherský král Matyáš Korvín. Ten navíc při obležení Vídně smlouvou z 12. května 1485 přiměl knížete Viktorina Opavského vzdát se opavského knížectví výměnou za dva hrady, Sokolůš a Medved, a tři tvrze, Rakovník, Ukovac a Bojatko v Chorvatsku. Uherský král potom jmenoval svého nemanželského syna Jana Korvína opavským knížetem. Pod Uhry knížectví spadalo až do počátku 16. století, kdy přešlo pod správu českých králů.

1636 (vpád Švédů)

Opava byla silně zasažena reformací a většina obyvatel náležela v předbělohorském období k protestantům. Opavští se dostávali do ostrých konfliktů zejména s olomouckými biskupy. Na odpor ze strany protestantů narazilo i udělení opavského knížectví Karlovi z Lichtenštejna císařem Matyášem v roce 1613. Za třicetileté války byla Opava v roce 1626 bez boje vydána žoldnérům dánského krále, několikrát byla obsazena i Švédy. Jako dobyvatel Opavy se proslavil zejména švédský vojevůdce Lennart Torstenson hrabě z Ortaly. Bojoval pod švédským vojevůdcem Banérem a s ním také v letech 1636 až 1637 obsadil Opavu. V roce 1641 onemocněl a vrátil se do Švédska, ale téhož roku zemřel vojevůdce Banér a Torstenson byl jmenován vrchním velitelem švédských vojsk. Trpěl pak kostnicí, ale jmenování neodmítl a v roce 1642 v čele švédských vojsk vtrhl ze Saska do Slezska. U Svídnice porazil 21. května 1642 mnohem silnější císařské vojsko, dobyl Hlohov, obsadil opět Opavu. V ní se pak švédská posádka evangelického vyznání shromažďovala k bohoslužbám prakticky až do skončení třicetileté války v předměstské kapli postavené Přemkem Opavským, která na památku obdržela název Švédská kaple. Po skončení třicetileté války roku 1648 byla značná část českého obyvatelstva nucena vystěhovat se a opustit dosud většinou evangelickou Opavu. Město se začalo germanizovat.

1742 (Slezské války)

Slezské války nebo také boje o Slezsko, byly války vedené o nástupnictví na trůnu habsburské monarchie mezi Marií Terezií a panovnicí sousedních států – Pruska, Bavorska a Francie v letech 1740 až 1748. V roce 1742 pruský král Friedrich II. porazil v bitvě u Chotusic nedaleko Čáslavi vojsko Karla Lotrinského, švagra Marie Terezie. Ta poté byla nucena přistoupit na nevýhodný mír, kterým ztratila Kladsko a téměř celé Slez-

sko. Jako důsledek Vratislavského míru uzavřeného 11. června bylo Slezsko rozděleno mezi Prusko (větší část) a Rakousko (menší část), kdy hranici tvořila na teritoriu opavského knížectví řeka Opava. Město Opava se stalo hlavním městem Rakouského Slezska a současně sídlem královského úřadu a slezského veřejného konventu.

1820 (kongres Svaté aliance)

Bezsporně největší událostí, která v Opavě proběhla, byl roku 1820 takzvaný kongres Svaté aliance. Po Velké francouzské revoluci se v Evropě šířily revoluční myšlenky. Představitelé tří velmocí, Rakouska, Ruska a Pruska, se tomu snažili zabránit. Jejich spojenectví bylo nazýváno Svatou aliancí. V roce 1820 do ní vstoupila i Francie. Po vypuknutí revoluce v jihoitalském Neapolsku v červenci 1820 svolal rakouský kancléř Klemens Metternich kongres zmíněných tří velmocí, ke kterému byla přizvána také Velká Británie. Jako místo konání byla vybrána Opava. Dorazil osobně car Alexandr I. stejně jako rakouský císař František. Prusko zastupoval korunní princ Bedřich Vilém. Panovníci byli doprovázeni svými ministry zahraničí Ioannidem Kapodistriasem, Metternichem a Karlem Augustem von Hardenberg. Nescházeli francouzští diplomaté markýz de Caraman s hrabětem de la Ferronaysem a britský velvyslanec u rakouského dvora Charles lord Stewart. Kongres trval dva měsíce a rakouskému kancléři Metternichovi se zde podařilo vyjednat předběžný souhlas s vojenským potlačením ústavního převratu v Neapolsku rakouskou armádou. Opavský kongres tak uznal zásadu intervence vůči tehdejšímu revolučním hnutím za oprávněnou. Hlavní jednání opavského setkání monarchů a jejich diplomatů proběhla od 20. října do 19. listopadu 1820. Pak se více než měsíc do Vánoc pouze očekávala odpověď neapolského krále Ferdinanda I. na pozvání k dalším jednáním v Lublani.

Kongres svolal rakouský kancléř Klemens Metternich.

Kongres svolal rakouský kancléř Klemens Metternich.

18. 12. 1918 (součást Československa)

Politické a národnostní neshody eskalovaly po skončení 1. světové války, kdy byla Opava prohlášena za hlavní město provincie Sudetenland. Pokus o tento vzdor vůči formujícímu se česko-

slovenskému státu byl ukončen obsazením města vojenskými oddíly. Ty do města vstoupili bez boje 18. prosince 1918. Od té doby byla Opava hlavním městem československého Slezska. Většinu obyvatelstva ovšem stále tvořili Němci. Ti se dokonce prezidenta T. G. Masaryka, když v roce 1924 navštívil Opavu, zkoušeli přesvědčit, že ho vítají na půdě německého hlavního města Slezské země. Vcelku podle očekávání tedy tak později našla silnou odezvu i nacistická ideologie hlásaná Henleinovou Sudetoněmeckou stranou. Připojení k nacistickému Německu v roce 1938 proto mnozí vítali.

9. listopad 1938 (Křišťálová noc)

Noc z 9. na 10. listopadu 1938 otrásla Opavou. A nejen tou. Takzvaná Křišťálová noc měla daleko děsivější rozměr. Šlo o protizidovský pogrom, který se odehrával napříč nacistickým Německem, k němu připojeným Rakouskem i Sudetech. Nacističtí fanatici zapalovali synagogy, židovské domy i obchody. Okenní skla v těchto budovách praskala žářem a střepy se sypaly k zemi. Právě podle této děsivé podívané, padajících střepů, které se třpytily v odrazu ohně, se začalo této noci říkat Křišťálová. Velkolepá opavská synagoga postavená v orientálním stylu byla vypálena 10. listopadu. Jak je patrné z řady dochovaných fotografií a jak potvrzuje dobový tisk, přilákal její požár řadu zvědavců, kteří sledovali zkázu jedné z dominant města. Spojenci dobyli Opavu 22. dubna 1945, ale za cenu nesmírných válečných ztrát. Podle některých odborníků utrpěla v rámci srovnatelných lokalit Opava nejvíce ze všech měst tehdejšího Československa.

Opavská synagoga, kterou zapálili nacisté během Křišťálové noci v roce 1938.

21. listopad 1989 (Sametová revoluce v Opavě)

V kontextu sametové revoluce je celorepublikově známo především datum 17. listopadu. Opava se ale přidala později. Informace o dění na Václavském náměstí v Praze se sem totiž dostaly s několika denním zpožděním. Média se snažila ještě do poslední chvíle vše tutlat. V Opavě tak protesty vypukly ve velkém až v úterý 21. listopadu. Už dopoledne vyhlásili stávkou studenti gymnázia a večer akce naplno propukla v divadle. V sedm mělo začít představení, ale na výzvu hostujícího režiséra Pavla Dostála vyhlásili herci stávkou. Následně jedna ze studentek přečetla prohlášení za studentský stávkový výbor a na Horním náměstí (tehdy náměstí

1. máje) se shromáždili lidé a vytvořili průvod. Ten potom za hlasitého skandování protikomunistických hesel prošel městem. Od 22. listopadu se konaly v centru Opavy pravidelné demonstrace, které od následujícího dne moderoval právě Pavel Dostál. Později pomohl založit v Opavě Občanské fórum a sám se stal poslancem. Po rozpadu Československa na konci roku 1992 na chvíli z politiky odešel, ale o čtyři roky později se vrátil a stal se poslancem za ČSSD. Mezi lety 1998 až 2005 zastával funkci ministra kultury a patřil dlouhodobě mezi nejoblíbenější politiky v zemi.

Zdroje: PhDr. Josef Gebauer, Opava-city, 532. prapor elektronického boje

Místo, kde stojí za to pracovat.

AkzoNobel

Inovativní firma se srdcem pro přírodu

Jsme výrobci zdravých potravin a působíme v oblasti pekařského a mlékárenského průmyslu, vyrábíme cereálie, zpracováváme mák a vlastníme unikátní technologii na výrobu sortimentu z klíčených luštěnin, obilovin a pseudoobilovin.

V naší vlastní laboratoři vyvíjíme inovativní produkty, které odpovídají světovým trendům. Příští rok oslavíme 30 let od založení společnosti a jsme hrdí na to, co se nám za tu dobu povedlo.

Náš aktuálně nejúspěšnější produkt je Ovsánek, což je fermentovaný zakysaný výrobek, který má hned několik zdravotních benefitů. Sledujeme aktuální trendy a neustále vyvíjíme nové produkty, které nemají konkurenci. V loňském roce jsme se pustili do výroby rostlinných směsí PRO Planetu, což je koncept, který usiluje o udržitelnou produkci potravin ve vztahu k lidskému zdraví i planetě. Nepůsobíme jen v České republice, ale máme také pobočky na Slovensku, v Maďarsku, Polsku a vyvážíme naše výrobky do 35 zemí světa.

Od samotného počátku firmy pečujeme o českou přírodu. Naším dlouhodobým záměrem je utvářet přirozené podmínky pro faunu a flóru vytipovaných biotopů a uchovat je tak pro budoucnost, pro naše děti. Vlastníme 82 hektarů půdy a staráme se o sedm ekolokalit v Moravskoslezském, Olomouckém a Zlínském kraji. V biotopech obnovujeme základní funkce krajiny, podporujeme ohrožené a chráněné druhy organismů a snažíme se o zachování a podporu biodiverzity. Chceme zachovat přírodu pro současné a budoucí generace lidí, kteří v ní nalézají odpočinek a útěchu.

[T] +420 553 759 980 [E] semix@semix.cz [W] www.semix.cz

PRODEJNÍ HALA PODLAHOVÝCH KRYTIN

Chcete si být 100% jistí
výběrem podlahy?
PŘIJĚTE K NÁM

Vlastní showroom - všechny podlahové krytiny si můžete prohlédnout v naší 450 m² velké vzorkovně.

Víme, že je dobré vidět vybrané podlahy naživo.

Ihned k odběru - na skladě máme přes 100 typů podlah, které si můžete hned odvézt.

Budeme moc rádi, když nás navštívíte v našem podlahovém centru.

Zajistíme Vám komplexní servis – poradíme s výběrem a zajistíme realizaci pokládky podlahové krytiny.

ALL PODLAHY tel.: 702 021 206 **Prodejní doba: Po-Pá 9⁰⁰-17⁰⁰** www.allpodlahy.cz

OSTROJ roste s novými projekty

OSTROJ je jednou z nejstarších českých strojírenských firem. Který rok vnímáte jako rok založení? Rok 1878, kdy vznikla strojírna a slévárna Eduarda Tatzela, nebo rok 1948, kdy vyrostl současný závod na Těšínské ulici? Nejen na to jsme se zeptali personální ředitelky OSTROJ Dagmar Stloukalové.

OSTROJ byl založen v roce 1948 spojením několika firem, mezi kterými byla i Tatzelova Opavská strojírna a slévárna. OSTROJ tenkrát ovšem sídlil v Ostravě a jeho název je zkratkou pro Ostravské strojírně, ačkoliv se v něm může stejně dobře doplnit Opava. V roce 1949 už se ale OSTROJ přestěhoval do nové haly v Opavě, kde funguje dodnes. Rok 1878 je pro nás důležitý, ačkoliv u jiných firem, ze kterých OSTROJ vznikl, historie sahá ještě mnohem dál. Rozhodně si ale chceme letos připomenout jedno výročí – 190 let od narození Eduarda Tatzela.

● Poslední dobou prochází společnost transformací. V čem spočívá?

Kde začít? Několik posledních let investujeme do nových technologií, inovujeme, hledáme nové trhy a příležitosti. Zkušenosti z výroby důlních strojů využíváme v podzemním stavitelství, pro jiné zákazníky zase navrhujeme automatizované dopravníkové linky na klíč. Moderní 3D technologie nám umožňují například nasimulovat chod linky ještě před podpisem smlouvy. Zákazník tak přesně ví, do čeho jde. Změny ale neprobíhají jen v konstrukci a ve výrobě. Rozšiřujeme nabídku benefitů pro zaměstnance, připravujeme nové webové stránky a vizuální identitu. OSTROJ roste, lépe a výstižněji to asi říct nejde.

● OSTROJ má dodnes asi mnoho lidí spojeno s výrobou důlních strojů, ale vaše portfolio je dnes mnohem větší. Zaujala mě například výroba letištní techniky. Co pro letadla vyrábíte?

Ani ne tak pro letadla jako spíše pro letiště. Bavíme se o nakládacích plošinách, pojízdných schodech pro cestující a další technice. Americká firma Oshkosh Aerotech si nás vybrala jako svého klíčového partnera, protože jim dokážeme dodávat tato zařízení od A do Z. Pokud tedy pojedete na dovolenou třeba do Jordánska a uvidíte na letišti pojízdné schody s logem Oshkosh nebo JBT, je velká šance, že byly vyrobeny, smontovány a uvedeny do provozu právě v opavském OSTROJi.

● Neméně zajímavá je výroba zařízení pro betonáž tunelů. V tomto případě jde o co?

Zatímco letištní techniku vyrábíme podle dokumentace zákazníka, v oblasti betonáže jde o práci našich vlastních konstruktérů. Na základě zkušeností z výroby důlní techniky vyrábíme mobilní bednění pro betonáž silničních, dálničních nebo metro tunelů. Pod bedněním si ale nepředstavujte dřevěnou bednu, tady jde např. o 20 metrů široký a 250 tun vážící ocelový kolos, který se pohybuje po kolejkách a s pomocí hydrauliky drží na místě masu oceli a betonu, ze které ve výsledku bude čtyřstametrový tunel nebo třeba stanice metra.

● Zaměřujete se také hodně na ekologii. Před časem jste vybudovali vlastní fotovoltaickou elektrárnu. Nyní jste dokonce začali chovat vlastní včelstva. Koho to napadlo a jaký je důvod?

Duchovním otcem chovu včel je u nás pan Vojtěch Trochta, jeden z členů naší správní rady a dlouholetý včelař. Dlouhodobě se snažíme pečovat jak o výrobní, tak o nevýrobní prostory našeho areálu a včely proto byly dalším logickým krokem, jsou totiž skvělým indikátorem stavu životního prostředí. Ekologické projekty u nás mají zelenou, už i naše tiskoviny jako katalogy nebo firemní časopis tiskneme na recyklovaný papír. Nechceme ale dělat tzv. greenwashing. Strojírenská výroba patrně nikdy nebude stoprocentně zelená, ale různými opatřeními a kroky se k tomu snažíme přiblížit.

● Trochu odbočím. Opava letos slaví 800 let. Přidáváte se nějak k připomínce tohoto výročí?

Samozřejmě, to si přece nemůžeme nechat ujít! OSTROJ je tady 75 let a jen stěží byste v Opavě našli někoho, kdo nemá v rodině bývalého nebo současného Ostrojáka. Jako hlavní partner oslav jsme se zúčastnili třeba akce Opava v pohybu, kde si návštěvníci mohli vyzkoušet sportovní hry ve virtuální realitě. Chtěli jsme tím ukázat alespoň část technologií, které používáme při vývoji a výrobě našich výrobků.

● Kolik lidí v současnosti zaměstnáváte? A je dostatek nové krve, tedy mladých a šikovných pracovníků? Zkoušíte si je i vychovávat sami?

OSTROJ má v tuto chvíli téměř 800 zaměstnanců a stále otevíráme nové pracovní pozice. Opavsko má jednu z nejvyšších zaměstnaností v Česku, což je na jednu stranu skvělá zpráva pro region, na stranu druhou špatná zpráva pro firmy, které hledají nové kolegy. Jsem ráda, že se nám přesto daří nacházet šikovné a pracovitě lidi, ale určitě není podmínkou, aby byli mladí. Zájem pracovat v OSTROJi podporujeme náborovými příspěvky, u nezádanějších kvalifikovaných i nekvalifikovaných profesí až 40 tisíc Kč i opravdu bohatou nabídkou benefitů. Noví kolegové si chválí jednoduchý proces nástupu a zaškolení, který jim pomáhá v rychlém a bezproblémovém začlenění do rodiny Ostrojáků.

OSTROJ se může pochlubit mnoha oceněními za příkladnou spolupráci se středními i základními školami a za propagaci strojních oborů. Bez výchovy nových generací strojařů by totiž budoucnost mnoha firem na Opavsku byla velmi nejistá. „Výchova“ probíhá i na pracovišti.

Personální ředitelka OSTROJ Dagmar Stloukalová.

Máme spoustu příkladů, kdy se zaměstnanci, kteří se chtějí učit, dostanou na vyšší a kvalifikovanější pozice. Důležité je začít a chtít.

● Před časem jste se pustili do originálního projektu - zaměstnat pracovníky z daleké Indie. Jak se projekt osvědčil? A budete v něm pokračovat?

Určitě osvědčil. Naši indičtí svářeči a zámečníci jsou opravdu pracovití a moc si pochvalují české pracovní podmínky i Opavu samotnou. Stále ale platí, že pokud jsme schopni přijmout zaměstnance z Opavy a okolí, nemáme důvod hledat v zahraničí.

● Uvažovalo se někdy, že by se OSTROJ přesunul z Opavy například do nějakého většího města, nebo zkrátka byl, je a vždy bude spjat s Opavou?

OSTROJ měl své pobočky, to ano. Někdo si možná vzpomene třeba na Frýdlant nad Ostravicí. Srdce OSTROJ je ale od roku 1949 spojeno s Opavou, a tak to zůstane.

● Co byste v budoucnu ve firmě ještě rádi realizovali? A co byste jí i Opavě popřáli do dalších let?

Z pohledu ředitelky personálního oddělení je pro mě prioritou, abychom mohli i nadále vyplácet odměny vázané na hospodářský výsledek, aby se u nás lidem pracovalo dobře a aby byl OSTROJ „sexy“ zaměstnavatel pro potenciální i stávající Ostrojáky. A co přejí Opavě? Nejsem rodilá Opavačka, proto můžu zcela objektivně říct, že Opava je nádherné město a do dalších let jí přejí, aby byla místem, kde se lidem dobře žije i pracuje.

Pomoc energetické stability města

Díky ní obyvatelé Opavy v noci vidí. Samozřejmě jde trochu o nadsázku, ale faktem je, že firma ReSpol s. r. o. z Hlavnice má zásadní podíl na veřejném osvětlení ve městě. Jde navíc jen o špičku ledovce v rámci činností, které společnost realizuje pro samosprávy, podnikatele i běžné občany.

ReSpol s.r.o. se orientuje na montáž a údržbu distribučních sítí vysokého a nízkého napětí včetně trafostanic pro ČEZ i soukromé investory. Dále provádí instalaci a údržbu veřejného osvětlení všech typů komunikací, zabývá se rovněž regulací odběru elektrické energie, kompenzacemi a fotovoltaickými elektrárnami. Také nabízí instalaci a rekonstrukce bytových i nebytových prostor, včetně inteligentního řízení. Specializuje se na činnost v oblasti rozvaděčů nízkého napětí, kde je mimo jiné výhradním výrobcem pro veřejné osvětlení města Opavy. Firma působí na trhu úctyhodných 32 let. Začala na rozvaděčích. „Díky tomu jsme se dostali k práci u SME (dnes ČEZ), firma vzkvétala a začali jsme dělat i distribuční vedení nízkého i vysokého napětí. Jelikož se začaly dělat rekonstrukce trafostanic a s tím spojené stavební práce, tak jsme rozšířili i portfolio naší firmy o stavební činnost. Máme devět stavebních dělníků, tak jsme schopni postavit rodinné domy, rekonstruujeme byty, děláme fasády a tak dále. Umíme zajistit projekt a zajistit stavbu rodinného domu na klíč,“ popisuje Martin Rýž. Společnost vyráběla rozvaděče veřejného osvětlení pro město Opavu. Na východní část

ti severního obchvatu či na celé ulici Ostravská v Komárově dělala veřejné osvětlení. Rekonstruovala také veřejné osvětlení pro město Vítkov a přilehlé obce. Aktuálně pracuje na úpravách elektroinstalace pro Slezský fotbalový klub. „U SFC se vybudovala náhradní ledová plocha, protože se rekonstruuje zimní stadion. U ledové plochy jsou obrovské kompresory pro chlazení, kvůli nimž vzrostl objem odebírané energie. A když dojde na souběh, že jede ledová plocha a rozsvítí se světla na stadionu, tak je kapacita momentálního připojení na hraně a dochází k výpadku. Díky tomu se dnes pracuje na posílení, aby byl zajištěn bezproblémový chod všech zařízení.“ líčí Martin Rýž. Další oblastí, v níž firma působí, je fotovoltaika. „Začínáme projektovat trafostanice pro město Opava. Přechází totiž z nízkého na hladinu vysokého napětí. Budeme to zajišťovat pro ZŠ Englišova, Slezský fotbalový klub a areál magistrátu na Krnovské ulici. Město předpokládá rozvoj. A tím, že jste na vysokém napětí a odebíráte větší energii, tak ušetříte, jelikož není takový náklad na distribuční soustavu NN, takže jsou ceny za kilowatty nižší. Město chce do budoucna rozvíjet fotovoltaiku, pro snížení energetické náročnos-

ti poté bude jednodušší připojení zdroje v tomto směru,“ pokračuje Martin Rýž.

Proč je instalace transformátorů obecně výhodná? „Už tam není ta transformace, kterou jinak zajišťuje provozovatel distribuční sítě. Tím pádem je vstupní energie levnější než při nízkém napětí. Vysoké napětí je nějakých 22 000 voltů. A vy to musíte transformovat na 400(230) voltů. Takže když nainstalujete svůj transformátor, tak je to ve vaší režii a už za ni neplatíte ČEZ,“ poukazuje Martin Rýž. Elektroinstalací práce a rekonstrukce budov dělá ReSpol například i pro Armádu České republiky, Ostroj. Ovšem, jak bylo zmíněno, jejich služeb může využít každý.

Navýšení trafostanice v Hněvotíně před realizací.

Navýšení trafostanice v Hněvotíně po realizaci.

ZA DOBRU PRÁCI DOBRÉ PENÍZE A JISTÁ BUDOUCNOST

Hledáme: **PROJEKTANTY
ELEKTROMONTÉRY
STAVEBNÍ DĚLNÍKY**

Proč si vybrat právě ReSpol s.r.o.?

- Každý den se něco naučíte, podpoříme vás v **profesním růstu**.
- Stane se naším skutečným **zaměstnancem s pracovní smlouvou** na dobu neurčitou.
- O svou **budoucnost** se bát nemusíte, jsme firma s **32letou** tradicí, která stále roste.

Jako benefit můžete u nás dostat:

- firemní telefonní číslo i pro soukromé účely
- pořádáme firemní výlety s poznáváním všech možných kultur
- čtvrtletní odměny
- vánoční večírek je u nás samozřejmostí

ReSpol s.r.o.

Hledáme nové kolegy.
Není pro nás důležitá kvalifikace,
ale chuť pracovat a učit se.

ReSpol s.r.o., Hlavnice 50

✉ respol@respol.net ☎ 723 472 590

Slavné osobnosti spojené s Opavou

Město netvoří jen domy a ulice, ale především lidé. V dějinách Opavy se objevila celá řada významných osobností od Joy Adamsonové přes Davida Weinsteina po Karla Engliša a mnoho dalších. Zcela zaslouženě se také o nich již hodně napsalo. Trochu ve stínu zůstaly jiné významné osobnosti spjaté s Opavou, které prosluly ve světě či měly lví podíl na rozvoji města. Proto jsme vybrali osm osobností, které byly přinejmenším ve své době známé a dnes jsou neprávem poněkud opomíjené, či dokonce téměř neznámé.

Martin Opavský: kronikář a papežský zповědník

(před 1220, Opava – 1279, Bologna, Itálie)

O jeho původu svědčí jeho příjmení napovídající, že snad pocházel z Opavy. Kolem roku 1240 studoval v Praze, potom v Paříži a Vratislavi. V Praze vstoupil do dominikánského kláštera, byl přijat za člena řádu a vysvěcen. Převor Hyacint mu vyslovil uznání za napsání kroniky jejich instituce. Vzhledem k tomu, že dominikáni na Opavsku náleželi k polské provincii, byl označován také přídomkem Polonus. Kolem roku 1250 odešel z Prahy do Říma, kde prožil značnou část života ve funkci papežského zповědníka a kaplana. A právě tehdy se proslavil nejen jako teolog a znamenitý kazatel, ale i jako znalec církevního práva. Za papeže Inocence IV. působil do roku 1254 jako magistr teologie a dosáhl velké vážnosti a značného bohatství. Napsal a vydal pod názvem *Sermones de tempore et de sanctis* sbírku 321 kázání, která se v době protireformace stala pomůckou v boji proti Lutherovi. Přisuzují se mu i dvě další postily, avšak jeho nejvýznamnějším a nejrozšířenějším dílem je *Kronika papežů a císařů římských*, nazvaná podle autora Martina Opavského *Martiniani*.

Toto dílo napsal na přímou objednávku papeže Klimenta IV. Teokratické zpracování dějin dotáhl až po svou současnost, tedy do roku 1276. Dílo bylo přeloženo do mnoha jazyků, do češtiny po roce 1390 Benešem z Hořovic. Rozšířilo se jako oblíbená učebnice po mnoha zemích střední Evropy v četných opisech a jeden z nich je uchován i v Petrohradě. Ve Vatikánské knihovně, ale i jinde jsou dochovány Martinovy další historické práce o dílčích otázkách církevních i všeobecných dějin. Svou ideovou pevností a velikolepostí díla se Martin Opavský zařadil po bok našim velkým kronikářům Kosmovi a Petru Žitavskému. Na sklonku života, v červnu 1278, byl papežem ustanoven hnězdenským arcibiskupem. Nového úřadu se však neujal, neboť na cestě za svým novým posláním následujícího roku v Bologni zemřel a byl tam také v dominikánském klášteře pohřben.

Martin Opavský na iluminaci zhotovené před rokem 1535.

Jan II. Opavský a Ratibořský poslední významný opavský Přemyslovec

(okolo 1365 nebo 1370 – 1423 nebo 12. srpna 1424)

Jeho otec Jan (Hanus), zakladatel rodové linie na Ratiboři a Krnově, se na přání císaře Karla IV. oženil s Annou, dcerou hlohovského knížete Jindřicha zvaného Ferreus, byl švagrem polského krále Kazimíra Velikého a spřízněn s moravským markrabětem Joštem. Patřil k předním dvořanům Karla IV., ale nákladný život mu přinesl i dluhy, takže část svého majetku zastavil, nebo odprodal. Jeho syn Jan Ferreus následoval otce ve dvorské službě, byl hofmistrem českého království, předsedal královské tajné radě, zmocnil se úřadu hejtmána v Kladsku a Žabkovicích. Obratně lavořil v složité době, kdy podporoval moravská markrabata Jošta a Prokopa v jejich vleklých válečných konfliktech a proslul jako násilník. Dne 27. října 1390 nechal utopit faráře Konráda ze Žorů a Matyáše z Kreuzdorfu. Coby zastánce Prokopova stoupence podkomořího Zikmunda Hullera se stal spoluvinníkem proslulých vražd Václavových milců na Karlštejně 11. června 1397.

Za tyto a mnohé další násilnosti si vysloužil od současníků přílehavou přezdívku „mistr Hanuš“ (rozumí se kat). Politicky se orientoval na polský královský dvůr a nebylo překvapením, že se s ním nakonec i spříznil. V poměrně pokročilém věku, 16. ledna 1407, uzavřel sňatek s Helenou, dcerou knížete Dymitra Korybuta a sestrou později proslulého husitského hejtmána Zikmunda Korybutoviče. Z tohoto manželství pocházejí synové a dědici Mikuláš a Václav, a také dcera Markéta, později provdaná za těšínského knížete Boleslava I. Jan II. Opavský a Ratibořský je velmi rozporuplnou postavou proslulou dobrými i špatnými činy. Vraždami a věrolomným zjetejím husitského poselstva se do českých dějin nezapsal příliš dobře a spojil vzpomínku na své působení s puncem politické bezpáteřnosti a nevybíravosti prostředků.

Martin Filadelf Zámorský: autor světoznámé Postily evangelické

(kolem 1550, Zámorsk u Chocně – únor 1592, Opava)

Příjmení odvozoval Martin Filadelf od svého rodiště Zámorsku u Chocně. Absolvoval evangelickou univerzitu v německém Wittenbergu a v roce 1573 byl ordinován na evangelického kazatele augsburského vyznání. Od roku 1584 působil jako kazatel v Opavě. Kázal v evangelickém kostele na Dolním náměstí (bývalý kostel svatého Jiří). V Opavě také napsal své rozsáhlé dílo o 1 274 stranách, *Postilu evangelickou*. Jeho věrný posluchač a ochránce Hynek starší Bruntálský z Vrba, opavský zemský hejtman, se nejprve pokusil o vydání tohoto velkolepého díla legální cestou, ale katolická cenzura jeho vydání zakázala a dílo označila za kacířské. Pan Hynek se proto rozhodl Postilu vydat na svůj náklad tajně. Pět kolegů vratislavského tiskaře Jiříka st. Baumanna ji tisklo v přenosné tiskárně na třech místech rozsáhlého panství Hynka Bruntálského. Redakci si autor vedl sám, vydání se však nedařilo, neboť v únoru 1592, několik měsíců před vydáním, předčasně zemřel.

Postila vyšla v poměrně malém nákladu 800 výtisků, a to ještě dostupnou část nechal zabavit a zničit z titulu moravského cenzora olomoucký biskup Stanislav Pavlovský. Pro velký zájem byla Postila roku 1602 vytištěna nákladem pražského knihtiskaře Daniela Sedlčanského v tiskárně saského kurfiřta Kristiána II. v Drážďanech a téhož roku ji vytiskl další pražský knihtiskař Jiří Dačický v Lipsku. Oba jmenovaní pražští knihtiskaři byli za to uvrženi do vězení. Tři vydání tak objemného díla nemají v české předbělohorské literatuře obdoby. Zámorský byl pronásledován i posmrtně. Když byla totiž Opava na příkaz kardinála Dietrichsteina v roce 1607 dobyta vojskem generála Jiřího Basty, smutně proslulého pronásledovatele protestantů v Uhrách, musely opustit prostor opavského chrámu P. Marie náhrobní kámen i ostatky Martina Filadelfa Zámorského.

Martin Filadelf Zámorský. Rytina z drážďanského vydání jeho Postily evangelické.

Timín Matyáš z Ottenfeldu: lékař Petra Voka

(kolem 1560, Opava – po 1624)

Narodil se v Opavě a na doporučení svého příbuzného, lékaře Václava Lavína z Ottenfeldu, vystudoval na basilejské univerzitě medicínu. Jeho spolužákem na této univerzitě byl další rodák z Opavy, Amand Polan z Polansdorfu. Zmíněný doktor Lavín uvedl Matěje Timína do rodiny Žerotinů, která pak financovala jeho studia i zahraniční studijní cesty, a také jej zaměstnávala. Zastával funkci hofmistra Jana Diviše ze Žerotína, mladší-

ho bratra Karla st. ze Žerotína. Na doporučení Lavínovo se po dosažení doktorátu medicíny stal jeho nástupcem, osobním lékařem Karla st. ze Žerotína. Později na přímluvu tohoto vlivného moravského šlechtice obdržel šlechtický predikát „z Ottenfeldu“, čímž se stvrdilo jeho příbuzenství s doktorem Václavem Lavínem. Žerotín také v roce 1606 zajistil Timínovi lékařskou službu u horlivého stoupence Jednoty bratrské, pana Petra Voka z Rožmberka.

Po tragické Bílé hoře spolu s dalšími českými bratry pobýval Timín pod ochranou Karla st. ze Žerotína na jeho panství v Brandýse nad Orlicí. Tam také byl 3. září 1624 svatebním svědkem Jana Ámose Komenského při jeho druhém sňatku s Marií Dorotou, dcerou seniora Jednoty bratrské Jana Cyrila. Potom mizí stopy po jeho dalších životních osudech, zřejmě odešel jako exulant spolu s ostatními do zahraničí.

Thomas Cippis: purkmistr, který dal tvář Mouřenínovi

(1705, Opava – 4. února 1784, Opava)

Pocházel ze zámožné rodiny, která mu umožnila studium farmacie. Po jeho absolvování praktikoval u svého příbuzného, opavského purkmistra a lékárníka Augustina Františka Nováka, v lékárně U Zlatého anděla v ulici Mezi Trhy. U opavské veřejnosti si získal oblibu a uznání, což potvrzuje jeho funkce asesora (přisedíče) městského soudu v Opavě, a to již od 7. srpna 1739. V souvislosti s touto funkcí užíval znak, na němž na polceném štítě je vyobrazena jednak hlava mouřenína s pohanskou korunou na modré okřídlené kouli, jednak dva zelení hadi ovinutí kolem zlaté tyče. Když od farmaceuta Nováka získal do vlastnictví lékárnou U Zlatého anděla, symboly jeho soudcovského znaku přešly na označení lékárny, které se právě od jeho doby začalo říkat U Mouřenína (jeden z nejznámějších domů v Opavě na ulici Mezi Trhy).

Thomas Cippis náležel k oddaným stoupencům opavsko-krnovského knížete Josefa Václava Lichtenštejna, a ten jej proto v roce 1752 neváhal jmenovat purkmistrem „lichtenštejnského města“ Opavy. Cippis byl sice v roce 1755

v purkmistrovské funkci vystřídán Johannem Leopoldem Elligerem a následně Karlem Josefem Fuchsem, ale v následujícím roce na základě usnesení městské rady se souhlasem Lichtenštejna usedl opět na dalších pět let do purkmistrovského křesla. Věnoval pozornost budování katolických objektů (minoritský klášter na Panské ulici, kaple při cestě do Otice) a ustanovování pomocných farářů pro opavská předměstí v reakci na náboženskou svobodu zavedenou Pruskem na odtrženém území Slezska. V roce 1756 vypukla sedmiletá válka a v roce 1758 obsadila Opavu pruská vojska. Díky neopatrnosti vypukl v pruské polní pekárně 25. srpna 1758 požár, který zničil velkou část Opavy. Ohni padlo za obět 334 domů, všechny kostely a kláštery, zahynulo devět lidí. Nastalo těžké období obnovy města, které magistrát pod Cippisovým vedením zvládl, a to i díky zakládání četných fundací pro opravu památek. Po odchodu z funkce purkmistra působil Cippis dále v městské radě i jako asesor opavského soudu.

Jetty Gallenbergová: mecenáška a Mánesova přítelkyně

(14. března 1824, Šenov – 22. září 1890, Spital am Pyhrn)

Jetty Gallenbergová se narodila na zámku v Šenově u Ostravy 14. března 1824. Jejím otcem byl majitel šenovského panství, Anton svobodný pán Skrbenský z Hříště. Děveč dostalo při křtu sedm křestních jmen: Paulina Stephana Ludovica Carolina Henrica Antonia Maria Philippina, používala však jméno Henrieta (Jindřiška), zkráceně Jetty. Její první manžel, Friedrich hrabě Gallenberg, byl důstojníkem vojenské posádky v Opavě. Vzali se 16. dubna 1844. Jetty Gallenbergová měla nesporně maliřský talent a zajímala se o umění. Přátelila se s malířem Josefem Mánesem, který ji v Opavě navštívil. Ráda kreslila portréty a výjevy z každ-

denního života Opavy. V roce 1856, jen rok po uvedení železnice do provozu, zachytila například vlak odjíždějící z opavského nádraží. Bezdětné manželství s Friedrichem Gallenbergem skončilo po 18 letech, když během návštěvy v Čechách pod Kosířem Friedrich náhle zemřel 16. 10 1862 ve věku 53 let na následky krvácení do mozku. Jetty Gallenbergová žila nadále v Opavě, v domě na Ratibořské č. 6 (dnes již nestojí, náměstí Osvoboditelů).

Druhé manželství uzavřela Jetty s Evženem Silva-Taroucou 31. května 1864. Ani z druhého sňatku neměla žádné děti. V Opavě žili manželé v domě hraběte Wilczka, který byl později využit pro

umístění českého gymnázia. Dnes se v těchto místech nachází katastrální úřad. Evžen hrabě Silva-Tarouca-Unwerth zemřel 20. května 1877. Byl pochován na starém městském hřbitově v místech dnešního kostela sv. Hedviky. Po smrti manžela pobývala Jetty Silva-Tarouca často v Rakousku. Zemřela ve městě Spital am Pyhrn v Horních Rakousích 22. září 1890. Její synovec, olomoucký arcibiskup Lev Skrbenský z Hříště, zajistil převoz zesnulé do Opavy, kde byla pochována do hrobu k manželovi. Po otevření současného hřbitova byl hrob přenesen 5. března 1892 na nové místo. Poplatky za hrob zaplatil Konvent Milosrdných bratří ve Vídni na celou dobu trvání hřbitova.

Josef Tschamler: majitel jednoho z prvních biografů

(4. prosince 1869, Babice – 16. června 1921, Opava)

Josef Tschamler se narodil v Babicích u Šternberka. Společně se svým mladším bratrem Moritzem (*1872) přišel do Opavy v roce 1909. Josef Tschamler byl ženatý, ale do Opavy přišel sám, při sčítání lidu v roce 1921 udal, že žije v odloučení. O jeho dětech v Opavě nejsou žádné doklady. Jeho bratr Moritz měl s manželkou Marií (*1872), rozenou Reinerovou, celkem devět dětí. Josef Tschamler si otevřel v Opavě na Horním náměstí č. 27 kino, které neslo název Weltpanorama, později Panorama, a krátce před druhou světovou válkou Central. Bratři Tschamlerové podnikali společně. Josef byl majitelem kina, jeho bratr Moritz biletářem, a také Moritzovi synové později začali vypomáhat při provozu kina. V roce 1920 získali Tschamlerové v Opavě domovské právo. Po první světové válce přestěhovali kino do rohového domu na Horním náměstí č. 36, což byla současně Kolářská č. 1.

Od roku 1927 byl vedoucím kina Alfons Tschamler (*1897), syn Moritze Tschamlera. Podle nájemní smlouvy s městem Opavou činil roční nájem 3 000 korun. V roce 1938 sídlilo kino Central v domě na Kolářské č. 3. Poslední nájemní smlouva s městem byla uzavřena od 1. července 1939 a měla trvat do 30. června 1945. Během válečných událostí, které poškodily velmi citelně centrum Opavy na jaře 1945, byla většina domů na Kolářské ulici zničena, avšak kino Central se podařilo zachránit. Josef Tschamler zemřel 16. srpna 1921 ve věku 51 let na následky nádoru žaludku. V následujícím roce, 18. listopadu 1922, zemřel jeho otec Moritz Tschamler ve věku 75 let. O měsíc později, 13. prosince 1922, pozůstalá vdova Barbara. Mladší Josefův bratr Moritz Tschamler junior byl po Josefově smrti správcem kina. Jeho žena Marie zemřela 22. února 1941. Moritz Tschamler zemřel 29. prosince 1941 ve věku 69 let a byl 2. ledna 1942 pochován do rodinného hrobu jako poslední.

Emanuel Lichtwitz: zakladatel proslulé likérky

(15. dubna 1821, Osoblaha - 21. dubna 1906, Baden)

Emanuel Lichtwitz pocházel z židovské komunity v Osoblaze, kde se 15. dubna 1821 narodil. Roku 1852 se oženil s Johanou, rozenou Ehrenhaftovou, z Opavy. V Opavě Lichtwitz začal i s podnikáním, a to roku 1861. Rodina Lichtwitzových vlastnila dům na Ostrožné ulici č. 26, kde nejen bydlela, ale zároveň zde bylo i sídlo firmy. Firma vyrábějící likéry a lihoviny, likérové bonbony, ovocné šťávy a punče byla pod názvem ELCO (Emanuel Lichtwitz und Co.) zaprotokolována u Zemského soudu v Opavě v listopadu 1863. Firma se rozrůstala a Emanuel Lichtwitz se proto rozhodl na Sadové ulici vystavět novou továrnu. V roce 1884 byla podstatná část továrního komplexu dokončena a sídlo firmy ELCO bylo společně s rodinou majitelů přestěhováno do nového. Emanuel Lichtwitz zemřel 21. dubna 1906 v Badenu ve věku 86 let. Podnik dále úspěšně vedl jeho druhorozený syn Jakub Lichtwitz. Firma měla díky nejstaršímu synovi Adolfovi obchodní zastoupení i ve francouzském Bordeaux, kde byla otevřena pobočka opavské centrály.

Největšího rozkvětu firma ELCO dosáhla díky třetí generaci Lichtwitzů, synům Jakuba Lichtwitz Arnoštovi a Alfrédovi. Oba nastoupili do firmy jako prokuristé a později se stali společníky firmy. V době jejich vedení, v období po první světové válce, byla firma ELCO neúspěšnější. Podnik byl rozšířen o výrobu octa a v roce 1927 byla přistavěna octárna. Ve 30. letech firma vyráběla až 70 druhů likérů. Do slibného vývoje firmy zasáhly tragicky události druhé světové války, v tomto případě umocněné židovským původem majitelů. Firma přešla do rukou německého komisařského správce, bratři Lichtwitzové utekli do Prahy, kde Arnošt roku 1941 spáchal sebevraždu a Alfréd byl deportován do koncentračního tábora a roku 1946 prohlášen za mrtvého. Po válce se pokusila neúspěšně získat firmu zpět Arnoštova dcera Erika. Roku 1948 byla firma znárodněna a začleněna do n.p. Slezský lihovar a nápojový průmysl – později SELIKO.

Zdroje: PhDr. Josef Gebauer, Mgr. Zdeněk Kravar, Ph.D., Mgr. Lucie Harazimová

Dnes už si málokdo uvědomuje, že původní název firmy SELIKO, tedy ELCO, byl vytvořen ze jména jejího zakladatele Emanuela Lichtwitz.

Winro: rodinná firma, která navrácí památkám krásu a hodnotu

Společnost Winro se na stavebním trhu pohybuje již více než třicet let. Za její zkušenosti a um hovoří nejen stovky provedených a hlavně velice zdařilých rekonstrukcí památkově cenných staveb, ale také řada ocenění, a to i v celorepublikových soutěžích. Tato rodinná firma sice provádí veškeré stavební práce, základ její činnosti ale spočívá v obnově historických objektů, jako jsou zámky nebo třeba kostely.

Registrovaná rodinná firma Winro je schopna provést jakékoli stavební práce včetně zaplacení či třeba provádění staveb na klíč. To, na co se specializuje, jsou ovšem rekonstrukce historických objektů včetně fasád, krovů a trámových konstrukcí a dále štukatérské, umělecko-řemeslné a pozlacovačské práce. „Naším největším zájmem je starost o zachování historických hodnot našich předků. V rámci rekonstrukcí památkových objektů jsme schopni zajistit veškeré řemeslné práce. Postaráme se i o ty nejsložitější detaily, pro které je potřeba znát dnes již téměř zapomenuté historické potupy a nářadí,“ říká zakladatel a majitel firmy Winro Robert Winkler. O tom, že toto všechno pracovníci firmy skutečně dokáží, svědčí široká škála dokončených rekonstrukcí. Od roku 1992, kdy firma vznikla, provedla stovky oprav budov, které jsou evidovány jako památkově chráněné objekty, kulturní památky či dokonce Národní kulturní památky, a také dalších kulturně cenných staveb, byť neevidovaných. Někdy firma stojí před opravou historické věže, jindy fasády, nebo třeba interiéru. Mimo to provádí i vysušování zdiva, sanace po povodních a odsolování. Pracovníci ovládají i velice specializované postupy a jsou tak schopni zajistit statiku objektů, tedy jejich stabilizaci. Firma má své zedníky, štukatéry a tesaře, u kterých si je její majitel jistý zkušenostmi. „Spolupracujeme s předními odborníky, památkáři, sochaři, restaurátory, malíři, výtvarníky a umělci působícími v našem regionu, ale i mimo něj, a také v zahraničí. Práce realizujeme zejména na území severní Moravy a Slezska, ale i mimo něj, a také na Slovensku a v Polsku,“ vyjmenovává Robert Winkler, který je držitelem povolení Ministerstva kultury ČR v oboru štuk a umělý kámen. V jeho šlépějích se vydal syn Roman Winkler. I on dnes velmi dobře ovládá štukatérské řemeslo. Ostatně ve firmě již také řadu let pracuje.

Na novostavbě rodinného sídla byly provedeny veškeré štukové výzdoby v interiéru i exteriéru včetně umělého mramoru a freskové výzdoby.

FÉROVÉ JEDNÁNÍ JE ZÁSADNÍ HODNOTOU FIRMY

Robert Winkler si zakládá na tom, že jeho firma získala veškeré zakázky ve férové soutěži. Právě férovost je pro něj velmi důležitou hodnotou, kterou ctí. Je autorizovaným stavitelem a zabývá se i poradenskou činností v oboru štukatérko-fasádnických a tesařských prací spojených s obnovou historických objektů, jejich sanací a statickou stabilizací. Je schopen vnímat nejen památku coby celek, ale i ty nejmenší detaily, a věnovat se jim s největší možnou precizností. „Restaurovat kulturní památky znamená především ovládat tradič-

ní technologie, ctít původní řemeslné provedení, mít trpělivost a cit pro tyto práce. Navrácení památek do jejich původní podoby je odměna přinášenější uspokojení z práce, která oživuje a připomíná kulturu našich předků,“ dodává majitel Winra. To ovšem neznamená, že by firma nebyla otevřená moderním technologickým postupům. Naopak. Moderním trendům věnuje náležitou pozornost, promítá je do prací, ovšem neztrácí přitom ohled na původní hodnotu a kvalitu díla. A možná právě to je jedním z hlavních důvodů, proč tato firma působí na stavebním trhu trvale a získává přitom četná ocenění, a to nejen od investorů, ale i na úrovni kraje či v celorepublikových soutěžích.

Generální oprava pláště, statická stabilizace a výměna a doplnění štukové výzdoby a celého pláště kolumbaria na Městském hřbitově v Opavě.

Rekonstrukce a restaurování stropu vysokého Tanečního sálu po havárii dřevěného stropu zničeného dřevokaznými houbami.

Generální oprava celé vrcholové partie věže, rozsáhlá oprava krovu, repase báně, korouhve a kopie kříže (2. etapa).

Oprava havarijního stavu věže včetně výměny břidlicových žaluziových desek.

Restaurování štukové výzdoby na fasádě budovy a doplnění do původního stavu dle historické fotodokumentace.

Generální oprava interiéru a exteriéru včetně restaurování původního gotického portálu náhrobku Fullsteinů ze 13. století a obnovení kamenné ohradní hřbitovni zdi.

Generální oprava fasády kostela sv. Mikuláše v Kravarič-Koutech.

Generální oprava historické fasády domu v sousedství opavské Hlásky - dnes kanceláře MMO.

Jsme česká rodinná firma.
Realizujeme komplexní dodávky staveb a jejich rekonstrukce.

Pozemní stavby

Vodohospodářské stavby

Podzemní stavby

Dopravní stavby

Mosty

Průmyslové stavby

33+

LET ZKUŠENOSTÍ

1032

REALIZOVANÝCH STAVEB
(OD ROKU 2008)

290

ZAMĚSTNANCŮ

KARIÉRA U NÁS

Hledáte jisté a dobře placené zaměstnání ve stabilní společnosti s letitou praxí?
Přidejte se k nám a podívejte se na právě nabízené pozice v naší firmě.
Těšíme se na vás.

POHL CZ, a.s.
HOLASICKÁ 1632/57A
747 05 OPAVA

TEL: 553 622 810
E-MAIL: opava@pohl.cz

www.pohl.cz

Stavby tvořící tvář i duši Opavy

Co by to byl za pohled do dějin Opavy, kdybychom vynechali významné stavby. Poněvadž jsme se také v tomto případě drželi symbolického čísla osm, přinášíme osm příkladů staveb, které se hrály v historii města významnou roli či jsou jeho doslovnými ikonami.

Hláška a legendární koule ve zdi

Střed města, místo odkud je nejkrásnější výhled na celé město, protože je skoro nejvyšší a dobře přístupná po celý rok. Postavena byla jako městská hláška na počátku 17. století, kdy stála uprostřed zástavby města aby ho chránila před požáry i náhlým útokem nepřátel.

V renesančním slohu ji vystavěl mistr Kryštof Prochhuber a hrdě umístil na vrcholovou báň pěkně ve zlatě datum dokončení – 1618. Jen chvíli po dokončení byla jižní strana věže ozdobena kamennou koulí, jež se zasekla do jejího zdiva a čouhá pod nátěry dodnes. Dnes ani nevíme, jestli to byli Dánové nebo Švédové, kdo vystřelil kouli ze severské žuly, která dobyvatelé o pár desítek tisíc let předběhla při své cestě na jih s ledovcem. Podle pověsti byla vystřelena na budovu během třicetileté války, ale nejsou zdokumentovány o události podrobnější informace. V druhé polovině 19. století věž drobně upravil tehdejší městský architekt Labitzký. Nepochybně na vrcholku věže strávil nejednu chvíli, když plánoval první městský územní plán, jehož rozsah a genialitu oddivujeme dodnes.

Na počátku 20. století bylo vše okolo věže zbouráno a věž zůstala stát na krátkou dobu jako solitér

v troskách na okraji náměstí. Vypsána architektonická soutěž měla v podmínkách kromě toho, co má v nové budově všechno být, jaké místnosti a v kterém patře, i jednu podstatnou podmínku k věži – musí zůstat stát. A tak nám vznikla budova nová, ustoupila kus z náměstí a vytlačila na odiv krásnou věž až na samotný kraj svého objemu. A když vyhořela na konci války městská renesanční radnice na náměstí, stala se z budovy s věží radnice nová. Její jméno zůstalo, a tak když si kdokoliv jde něco vyřídit na radnici, nejde nikam jinam než na Hlášku. A sraz si dá u koule, která se přivalila na náměstí v sedmdesátých letech minulého století podle návrhu architekta Ivo Klimeše. Takhle koule už je ale z hořického, českého pískovce – žádný dovoz. Jen parta astrálních nadšenců vymyslela, že by z koule mohlo být slunce, od něhož si člověk může vyjít na špacír celou sluneční soustavou a si představit ony vesmírné rozměry.

Kamenná koule zůstala vězet ve zdi Hlášky.

Koupaliště vzniklo za hospodářské krize

Kdoví, co se honilo hlavou městským radním, když se v době vrcholící hospodářské krize rozhodli pro stavbu městského koupaliště. Nutno říci, že z celkových plánů se uskutečnilo jen právě ono.

Opavské koupaliště je architektonický skvost navržený architektem Otto Reichnerem.

Na konci dvacátých let bylo zřejmé, že provoz koupaliště na dnešní Rybářské ulici už není udržitelný. Provoz továrny na jutu byl už takřka nepřerušovaný a chuchvalce z česané juty nebyly při koupání to nejpříjemnější. Když se

k Hatschkovým cukům sem tam přidala olejová skvrna z provozu městské elektrárny, chodili se Opavané raději koupat ke splavu nedaleko sádrovcové studánky. Ostatně tam ještě byly zbytky starého vojenského koupaliště a po-

hodu koupajícím rušily jen občasné střelby z nedaleké vojenské střelnice. Jak už to tehdy bývalo zvykem, vypsala se architektonická soutěž a přišlo mnoho návrhů na výstavbu budovy koupaliště. Jako nejlepší byl vybrán návrh opavského architekta Otto Reichnera.

Na okraji Městských sadů umístil tři patra převlékárny a místnosti pro pobyt. Včetně wellness v podobě masáží, slunění a možnosti shodit plavky za zástěnou horního patra. Bazén o délce 100 metrů rozdělil hezky osově, na plavce a neplavce, přičemž k plaveckému bazénu postavil věž s můstky až v pětimetrové výšce, přičemž pod nimi byla ukryta filtrační komora, jež funguje na rozdíl od můstků dodnes. Stejný osud má i naproti stojící slíže – skluzavka, která už dnes neodpovídá bezpečnostním předpisům a tak je také zavřená. Za ní je ale umístěno největší lákadlo generací opavských dětí – brouzdaliště s ikonickým vodníkem, kterého vytesal sochař Josef Obeth. Tento umělec zanechal své sochy hned na několika opavských budovách. Vodník už takřka sto let shlíží na hladinu přes stříkající pramínky vody a hlídá, aby se na koupališti dále udržel onen příznačný esprit třicátých let, který mu bez zbytku vrátila rekonstrukce na počátku 21. století.

Konkatedrála a Švédská kapele: slezská cihlová gotika

V tomto případě případně výjimečně použijeme dvě stavby pro jeden příklad. Obě totiž mají společné vlastnosti a tvoří charakter středověké architektury Opavska.

Farní kostely uprostřed měst jsou vždy ty nejvzrostnější a největší stavby. Nejinak je tomu u kostela Nanebevzetí Panny Marie, třebaže má těch přívlastků daleko více. Nejen, že je největší, má nejvyšší věž, ale býval i proboštský (to podle probošta německého řádu, který kdysi v Opavě sídlil), a především je biskupským stolicem – konkatedrálou. Jak už to v rámci marného soupeření ve 20. století bývá pravidlem s větší a úspěšnější Ostravou, tak i o sídlo biskupa byl na počátku devadesátých let sveden souboj a výsledkem je plichta. Reálně biskupství sídlí v Ostravě, ale titulárně je diecéze Ostravsko-opavská, takže přece jen malý úspěch pro Opavu. Jak je to ale se stáří našeho farního kostela? Paradoxně nejstarší částí je jeho severní nedostavěná věž. Její spodní část pamatuje ještě konec 13. století, vše ostatní už je dílem 14. století a století dalších. Na místě dnešního kostela stál na konci 13. století menší prastarý kostelík, možná pamatující založení města o sto let dříve.

K tomuto kostelíku přišel řád německých rytířů, aby si v Opavě zřídil svou komendu a ten drží patronát právo ke kostelu formálně doposud. K tomuto prastarému kostelíku přistavěl řád věž pro usazení zvonů, nicméně měšťané se nechtěli nechat zahanbit a k druhému nároží kostela začali stavět svou věž. Že v tom byli úspěšnější, můžeme vidět i dnes, protože věž postavili skutečně impozantní a řád brzy tento souboj vzdal. Ve stínu stavby věží započala přístavba dlouhého presbytáře. Tak dlouhého, aby se do něj vešli všichni řádoví rytíři. I tady před polovinou 14. století muselo pomoci město, protože stavba se začala komplikovat a hroutit. Už nikdy se nedozvíme, kdo přišel s geniálním řešením oprít stěny „nohama“ o zem, každopádně jedna z „noh“ je dodnes zvláštností, na kterou jsme hrdí.

Výstavba trojlodí v druhé polovině 14. století už byla plně v režii města a byla tak dovršena výstavba kostela v rozsahu, jak jej dnes známe. Z důvodu nedostatku stavebního materiálu - kamene, ale dostatku kvalitních hlín, byl celý kostel vystavěn z cihel. Zda to byl vliv severních stavitelů, nebo prostá nutnost, dnes není

Konkatedrála v 18. století.

relevantní. Každopádně se po celé 13. a 14. století v Opavě stavělo z cihel kde co. Kostel svatého Ducha, kostel svatých Janů, původní objekt, na němž stojí Hláska, dokonce i nejstarší stavební fáze domu U Bílého koníčka je vystavěna z cihel.

A když na počátku 15. století chtěl vévoda Přemek vystavět čestnou kapli před městem na cestě k Polsku, nevolil jiný materiál než právě cihly, byť nutno podotknout, že celou spodní podezdívku tehdy už vyzdili z lomového kamene a z cihel vyskládali jen horní dekorativní část s okny. Pozoruhodný je i druhý materiál, jenž se na Opavsku používal ještě před století – tufit. Vytvořil se z popela z nedalekých sopek, který horotvorné procesy proměnily v pevný a dobře opracovatelný kámen. Tufit je výjimečný materiál typický pro podhůří Jeseníků. Kámen, který jinde nenajdete, tedy alespoň ne v takovém množství a na tolika stavbách. Právě tufit a cihly tvoří jedinečný a neopakovatelný fundament středověké architektury Opavska, protože cihly měli v době středověku všude, ostatně farní kostel v Hradci Králové je z cihel, stejně jako klášterní kostel na Starém Brně, kde Mendel prováděl své zahradnické pokusy.

Také Opava měla svůj hrad a hradby

Mezi výběrem toho, co Opavu formovalo a dělá jedinečnou, nemůže chybět stavba, jež už pěknou řadu let nestojí. Hradby Opavy se začaly bourat už na počátku 19. století a městský hrad ono dlouhé století nepřežil taky.

Jakařská brána - F. Biela 1824. Hradební příkop a opevnění Jakařské brány, vpravo konkatedrála. Zdroj: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku (K. Kuča)

Na Opavsku byly vůbec první hradby vztyčeny na vrcholku kopce nad řekou Moravicí před více než tisíci lety a část příkopu je patrná dodnes v sousedství kostela svatých Petra a Pavla na dohled k Červenému zámku v Hradci nad Moravicí. Na území samotné Opavy je nejstarší hradba doposud skryta pod vrstvami hlíny nezápadného kopečku kousek od Globusu. Tam stálo první opevněné hradiště už v dobách Velké Moravy. Ale kruhový příkop kolem nového města vykopal kupci, nebo už měšťané kolem

roku 1200, aby si od něj mohli odměřit své nově nabyté právo vařit pivo pro sebe i okolí do vzdálenosti jedné míle (tehdy míle byla něco mezi 9 až 12 kilometry a její stanovení bylo předmětem neustávajících sporů, kdo ještě je v okruhu a kdo už ne). Nejstarší mílové právo, potvrzené onou listinou v roce 1224, zaručovalo do té doby neznámá práva a privilegia nové elity – měšťanů. Aby se cítili ještě bezpečněji, kolem příkopu takřka ihned vztyčili i vysokou kamennou zed, jejíž pozůstatky máme docho-

vány pod zemí takřka po celém obvodu městského centra.

Bourat se hradby začaly za slavného purkmistra Johanna Josefa Schösslera, který na jejich místě nechal prozíravě vysázet sady a zřítid promenády, které naše město zdobí doposud. Zdi už skoro 200 let nestojí, ale stále máme ulice U Jakařské brány, U Fortny, Na Válech nebo třeba dům U Zavřené brány. Jediné nadzemní pozůstatky věže městského opevnění je drůza (čistě přírodní neopracovaný minerál – pozn. red.) zdiva vedle branky do zahrady kostela svatých Janů a šíří zdiva můžeme obdivovat v doposud nefungující kavárně Slezského muzea v archeologicky vykutáném prostoru vedle Müllerova domu. Ten je pro změnu jediným stojícím pozůstatkem areálu hradu, který podle privilegií opavských měšťanů nikdy neměl být uvnitř hradeb. Vévoda Přemek na toto privilegium vyzrál tak, že svůj hrad na počátku 15. století postavil těsně před hradbami a dodatečně ho ohradil. Hrad měl své předhradí s hradní kuchyní, z níž pozdějšími přestavbami vznikl dnešní Müllerův dům. V jeho zdech jsou dochovány městské hradby do výše druhého patra a v přízemí můžeme obdivovat záhadné čtvercové útvary, jež odkrýly archeologové a které interpretují jako topeniště hradní kuchyně.

O domech na druhé straně předhradí toho víme trochu méně, ale právě dokončený archeologický průzkum s nalezeným pokladem zlatých a stříbrných mincí nám jistě spoustu informací přinese. Ovšem až po důkladném zpracování všech nálezů.

Měničárna dodávala šťávu tramvajím

Opava nemá mnoho opravdu unikátních památek. Vedle konkatedrály, Švédské kaple a staveb Leopolda Bauera je to o poznání skromnější, utilitární objekt měničárny elektrického proudu.

Nenápadná stavba v prostoru za Slezankou, kterou by si kdokoliv mohl splést s prostornou garáží. Ovšem jen dokud se nedostane dovnitř. Uvnitř se skrývá poklad v podobě zařízení firmy AEG z roku 1905, které takřka bez přerušení fungovalo až do poloviny osmdesátých let. Tehdy bylo odpojeno od elektrického proudu a zůstalo v nezměněné podobě dodnes. V nejvýznamnějších technických muzeích na celém světě mají v expozicích baňky rtuťových měničů uzpůsobených pro demonstrační provoz, kdy baňky působivě světélkují a rtuť uvnitř baněk probublává procházející elektřinou. Opavský poklad spočívá v tom, že se jedná o jediné místo na světě, kde jsou rtuťové měniče dochovány v zapojení v původním místě a se všemi doprovodnými rozdělovači, usměrňovači a regulátory tak, jak fungovaly. Měničárna tak, jak se dochovala, přitom není původní měničárnou, která byla umístěna někde v areálu nejstaršího depa tramvajím na Krnovské ulici v sousedství městské elektrárny (oboje stále stojí) z roku 1903-1904. Rozvoj elektrické dráhy, a především její prodloužení až ke hřbitovu a do Kateřinek, potřeboval stabilní elektřinu, a tak musela být měničárna umístěna dopro-

Měničárna je unikátní památkou.

Zdroj: SMO

střed linek, co nejlíže jejich křížení na Horním náměstí. Jako vhodná parcela se jevil dvorek za městskou knihovnou, kde v letech 1930-1931 postavila firma Ericha Geldnera prostý funkcionalistický objekt, vyzdívaný železobetonový skelet, do kterého bylo vzápětí přesunuto kompletní zařízení.

Měničárna byla připojena na přívod 22kV, přes transformátor byly napájeny usměrňovací šestinodové rtuťové baňky AEG 600V/250A s jehlovým zapalováním a rozvaděčem uspořádané do dvou sérií po čtyřech kusech. Vzniklé stejnosměrné napětí 600V pak už vedlo do jednotlivých úseků tratí tak, jak jsou doposud pojmenovány na štítcích s ovládacími pákami na mramorových des-

kách s budíky ukazujícími výkyvy napětí. Tramvaje poháněly měničárna do roku 1956 a už tehdy díky ní jezdily i trolejbusy na jednotlivých tratích. Nakonec sloužila až do roku 1985, kdy byla nahrazena dvojicí nových měřičů na ulici Čajkovského a Kylešovské. Už před deseti lety vznikl projekt Ateliero 38 na její rekonstrukci, doplněný o prosklený pavilon s tramvajím. Rekonstrukce se pořád odkládá vzhledem k velkým plánům na přestavbu celého území za Slezankou, bourání, nebourání a výstavba snad začne co nejdříve, Opava by si obnovenou měničárnu zasloužila co nejdříve. A jen tak na závěr, německý výraz pro rtuťový měnič je úchvatný: Quecksilberdampfgleichrichter.

Místo posledního odpočinku Přemyslovců

Zcela zásadní roli v historii města Opavy měla budova minoritského kláštera. Ostatně ještě donedávna zasedalo v jeho prostorách městské zastupitelstvo.

Kostel svatého Ducha s minoritským klášterem okolo roku 1860.

Minorité přišli do Opavy nedlouho po založení města. V Opavě už sídlil řád německých rytířů, nicméně řeholní řád minoritů byl do Opavy uveden a potvrzen zřejmě samotným králem Václavem I. Kostel svatého Ducha a přilehlý klášter začaly být budovány už před polovinou 13. století a jako první z cihel. Klášter s kapitulní síní, ambitem a dalšími nutnými součástmi je možné spatřit v torzu doposud. V polovině kapitulní síně je dnes sklepní gotický sál, jeho další pozůstatky pak jde spatřit v zinním re-fektáři, později barokizovaném a vyzdobeném

malbami opavského malíře Ignáce Günthera, od nějž jsou i malby s motivem Adama a Evy ve výklenku na chodbě před schodištěm. Kostel se po smrti vévody Mikuláše II. stal rodovým pohřebištem opavských knížat i vévodů. Díky této přízní byl presbytář vyklenut opravdu vysoko a střechy rodového pohřebiště svou výškou konkurovaly i farnímu kostelu. Z této výšky však dodnes zůstala zachována jen věž s nástavbou Johanna Antona Englische z roku 1825 v obnovené v zjednodušené podobě po roce 1945.

Význam minoritského kláštera nespočí-

vá jen v dnes již neexistující vévodské hrobce, ale především v tom, že v prostorách kláštera byly po staletí uchovávány zemské desky - nejvýznamnější dokumenty Opavska, zasedal zde zemský soud i se všemi jeho úředníky. Tento soud zde fungoval nejméně od počátku 15. století až do roku 1854, kdy byly zemská vláda i soudy přesunuty do samostatných budov. Nicméně i poté sloužily prostory k veřejným účelům jako gymnazijní knihovna. Samostatně fungovala v klášteře velkoryse přestavěném po požáru v roce 1689 i klášterní knihovna, jejíž prostor se nám dodnes dochoval i s freskou „Moudrost si zbudovala chrám“ a alegorickými figurami antických filozofů. Osudy kláštera po osvobození bojích v roce 1945 byly pohnuté, nejstarší část kláštera byla takřka srovnána se zemí a jeho oprava a adaptace pro potřeby města se protáhly až do konce osmdesátých let. Klášter a kostel fungoval jako druhý městský farní kostel, třebaže v interiéru nemůžeme po požárech v 18. i 20. století obdivovat nástropní fresky Jana Kryštofa Handkeho, ani iluzivní oltář Ignáce Günthera, který na omítkách za dnešním oltářem zřejmě ještě stále je. Restituční nároky a dlouhé soudy o určení vlastnictví skončily před více než deseti lety a od té doby je klášter plně v rukách řádu minoritů. Především v posledních letech se do všech prostor vrátil život, kavárna, koncerty a plesy, tentokrát už ale bez účasti města či zemských úřadů.

Obdivovaná a proklínaná Slezanka

Objekt, který nahradil celou frontu domů Horního náměstí. Domů různě poškozených a posléze i opravených, které ale nakonec byly postupně po druhé světové válce bourány.

Pamětníci si ještě vzpomenou, že součástí Slezanky byla restaurace.

Plocha, která zvětšovala Horní náměstí, byla zastavěna v letech 1966 až 1972 podle projektu Josefa Krischkeho, architekta, jenž byl hlavním architektem města v průběhu německé okupace a který v Opavě po osvobození mohl zůstat především kvůli roli odborníka, jenž Opavu dokonale znal a dokázal se přizpůsobit nové době. Svou erudicí se podílel na výstavbě nové Opavy. Z podstatných staveb vzniklých v jeho ateliéru vzpomeneme alespoň budovu geodézie a hlavní objekt Slezské nemocnice, kde je dnes příjem a ambulance. Objekt Slezanky je ale jeho nejzásadnějším dílem, které budí nemalé emoce a rozpory.

Horizontála dvou pater, jež dodnes vymezuje celou jižní frontu Horního náměstí, byla v minulosti využita pro skvělou restauraci s velkou zahradkou ve vnitrobloku. Horizontálu narušovala ještě před deseti lety vertikála budovy ministerstva zemědělství, jež urbanisticky nahradila městskou radnici v průhledu ulic Pekařskou. Budova ministerstva byla po dlouhých jednáních převedena darem

do majetku města s podmínkou, že bude zbourána, což se v průběhu roku 2014 skutečně stalo. Vnitroblok tak byl vyčištěn pro budoucí výstavbu.

V té době už bylo jasné, že ne pro obchodně společenské centrum firmy Crestyl. Rozhodně nejpозорuhodnější událostí byl odkup části budovy Slezanky v roce 2009, kdy za ni město zaplatilo neuvěřitelných 270 milionů korun. Jaký byl přesný důvod této akvizice za tuto cenu, zůstalo zahalené tajemstvím a dodnes rezonuje tato částka při každém roz-

hodnutí, co s touto budovou bude dále. To, že bude zbořena, je rozhodnuto, méně už je jasné, co ji nahradí a kdy se tak stane. Horní náměstí může novou výstavbou mnoho získat, ale stejně tak může neuváženou demolicí dlouhodobě ztratit. Prostor Slezanky jako samotné srdce města je tak možná tím rozhodujícím místem pro budoucnost města buď na cestě k uvádající provinčnosti, nebo budoucnosti sebevědomého moderního města konkurujícího Ostravě.

Opavská ikona: Breda & Weinstein

Symbol velikosti a významu Opavy, nebo jen pomník pracovitosti a podnikatelského umu židovského obchodníka? Od každého něco. Pokud by v Opavě třicátých let nebyla dostatečná kupní síla, nikdy by nemohl vzniknout největší obchodní dům své doby právě tady.

V době své slávy byl obchodní dům Breda & Weinstein legendou.

Společníci Max Breda a David Weinstein založili v roce 1898 svou firmu za účelem prodeje „krátkého, stávkového a galantního zboží“. Pro svůj obchod si zvolili dům číslo popisné 11 na tehdejší náměstí Františka Josefa. Max Breda těžce onemocněl a svým společníkem byl mezi lety 1910 až 1915 vyplacen, ale jeho jméno zůstalo uvedeno jako součást firmy už jen jediného vlastníka. Zchátralý dům se v roce 1912 rozhodl Weinstein přestavět, domu přibyl patro a dvorní křídlo. Vzápětí přikoupil i vedlejší domy č. 9 a 10. V novém státě po světové válce započaly projekční práce na výrazné přestavbě všech domů na nárožní pozici. Prvotní návrh Hugo Gorgeho byl sice schválen pří-

slušnými opavskými úřady, dokonce byla vyrobena maketa, ale Weinstein o něm nebyl přesvědčen, a tak oslovil vídeňského profesora Leopolda Bauera. Tomu Opava nebyla neznámá, rodák z nedalekého Krnova už měl v Opavě realizovanou budovu Obchodní a živnostenské komory. Smlouvu podepsali v červnu 1927 s tím, že budou odstraněny domy 9 a 10 a zakomponován dům číslo popisné 11 tak, aby nebyl narušen jeho provoz. Naprosto neuvěřitelná je rychlost stavby, protože od podpisu smlouvy o projekci neuběhlo ani sedmáct měsíců a stavba byla dokončena a před Vánocemi 1928 slavnostně otevřena. Stavební dohled vykonával opavský architekt Otto Reichner,

autor městského koupaliště, stavbu prováděla stavební firma Aloise Geldnera a betonářská firma E. AST & co.

Bauer se při projekci inspiroval obchodními domy v Americe, chicagskou školou a německým expresionismem. Nicméně byl svým dílem natolik originální, že najít jasný vzor k obchodnímu domu nelze. Dnes tak můžeme obdivovat šest pater vysokou fasádu s typickým gotickým stylem svazkových přípor, jež nahoře tvoří přesahující lunetovou římsu, kde se jednotlivé přípory prolétají. Vstup byl situován z nároží. Na fasádu byla brzy přilepena světla, ještě více připomínající americkou inspiraci. Dokonce si Bauer neodpustil připomenout i jednotlivé dřívější domy, jejichž čísla jsou dodnes zaznamenána do umělého kamene spodního patra fasády.

Obchodní „drajv“ Weinsteinovi sebral příchod německých vojsk. Pokusil se ještě utéct z nepřátelského prostředí, ale bylo už pozdě, svízelnou situaci vyřešil i se svou ženou sebevraždou. Syn David uprchl do Norska, kde byl vydán do německých rukou a zemřel v Osvětimi. Obchodní dům fungoval dále, po osvobození jako Průkopník, pak Prior, ale generace Opavanů dále chodily do Bredy. Po listopadové privatizaci a nový vlastník název Breda potvrdil, ale obchodní dům v roce 2012 zavřel a jeho další existence vypadala špatně. Nakonec se blýská na lepší časy, město objekt koupilo a v plánu je rekonstrukce. Zatím ovšem do domu stále zatéká nesprávnými svody, špatnou kanalizací i nedokonalou opravenou střechou. Klenot tak má jen napuštěnou fasádu a čeká na lepší zítřky. Snad se znovu připomene především jméno Weinstein, které je tím skutečně podstatným v dějinách domu.

Autor textů o stavbách: Dalibor Halátek

Opavské markýzy, pergoly a rolety

Bohemiflex CS je opavská firma. Již desítky let se specializujeme na výrobu markýz, pergol a rolet. Naše výrobky jsou známé svou spolehlivostí, odolností a estetickým vzhledem.

Odstínění zimní zahrady je klíčové pro letní pohodu.

Luxusní pergola Cubola pro náročného zákazníka.

Z malé firmy jsme se postupně rozrostli, ale naše hodnoty zůstávají stejné – poctivá práce, spokojenost zákazníků, důraz na detaily, dlouhou životnost a funkčnost výrobků.

Kromě výroby poskytujeme také komplexní služby v oblasti montáže a údržby. Montážní týmy máme složeny z odborníků, kteří se postarají o rychlou a bezproblémovou instalaci všech dodávaných výrobků. Pravidelná údržba, kterou nabízíme, pak zajišťuje, že tyto produkty budou v perfektním stavu po mnoho let.

Rádi spolupracujeme se zákazníky na individuálních projektech a vždy se snažíme najít to nejlepší řešení pro jejich potřeby. Díky dlouholetým zkušenostem a širokému sortimentu jsme schopni nabídnout klientům řešení na míru.

Věříme, že se vám naše práce bude líbit a najdete si mezi výrobky inspiraci pro váš vlastní domov nebo zahradu.

Pokud máte zájem o více informací, navštivte firemní webovou stránku www.bohemiaflex-cs.cz nebo přijďte přímo do showroomu v Opavě Kateřinkách. Jsme zde pro vás a těšíme se na možnost spolupráce na dalším projektu. Naše tradice, kvalita a spolehlivost jsou zárukou vaší spokojenosti.

Na Čepu v Praze je Plzeň.

Na Rybníčku může sezona začít i díky nám.

Posezení u Panského Mlýna v Opavě-Kylešovicích.

1992 - 2024

KAŽDÝ ROK SADÍME PLÍCE PRO NAŠE DĚTI

V ROCE 2023 JSME VYSADILI

3 000 000

NOVÝCH STROMKŮ

www.opavskalesni.cz

Klasika v moderním kabátě

Pamatuje si ho a milovalo několik generací Opavanů. Slavný Labužník na Hrnčířské ulici funguje i dnes. A to v moderním hávu. Jedno si ale zachovává. Pohodovou atmosféru a lidové ceny.

Jen u nás
hladinková PLZEŇ
za 49Kč!!!

niální.“ Od prvopočátku slavného Labužníka se několik věcí změnilo, ale další zůstaly. „Teď jsme zacílení na jídla z trhaného masa. Ale pořád je základním cílem udržovat lidové ceny. Jídla pod dvě stovky a pivo Plzeň chci udržet co nejdéle na ceně 49 korun,“ líčí Tomáš Trupar.

Labužník neboli Frankie's je otevřen od pondělí do pátku od 8 do 14 hodin a lidé sem mohou chodit na snídaně a menička. V pátek se znovu otevírá v 17 hodin a je otevřeno do doby, dokud neodejdou poslední hosté. Totéž platí pro sobotu. Po oba odpo-

lední a večerní provozy je jídelniček rozšířen o zmíněné speciality z trhaného masa, hamburgery, rízky a tak dále. V INP nad Labužníkem je stále prostor U Tomáše, který slouží k pořádání společenských akcí, oslav narozenin, svatebních a smutečních hostin, školení, apod.

A v neposlední řadě Tomáš Trupar s kolegy patří mezi osvědčené a oblíbené dodavatele v oblasti cateringu. Jsou schopni dodat jídlo, pití i související služby pro jakkoli velkou akci. A opavští patrioti ocení, že jsou zde v dřtivě většině používány suroviny z regionálních zdrojů.

**JSME TAKÉ
PATRIOTI
UŽ 17 LET**

REGI N OPAVSKO

www.regionopavsko.cz